

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

Redactor:
Prot. Dr. P. Deheleanu

APARE DUMINECA

ȘCOALA DUHULUI SFÂNT

Prasnicul Rusaliiilor încreștează în fiecare an în eparhia Aradului, un moment sfântor din economia mântuirii lumii. Acum șase ani, chiar în ziua acestui mare prasnic, în urma inițiativei și directivelor date de Prea Sfințitul Părinte Episcop Andrei, s'a pus bazele duhovniceștilor întruniri a Școalei de Duminică în eparhia noastră. Parcă a fost înadins sorocit ca această școală de evanghelizare mai intensă și de duhovnicească petrecere a după amiezii „Zilei Domnului”, să poarte în sine mireasma sfântitoare a celui „vânt ceresc”, care luminează și întărește, curățește și călăuzește pașii păstorului de suflete și a turmei, spre limanul unei vieți cât mai bogate în roade duhovnicești.

Dela acest început s'au scurs șase ani și totuși sunt atâția între noi cari stau departe de această Școală pusă sub călăuza nemincinoasă a Duhului Sfânt. E adevărat, că șase ani de lucrare misionară, de altfel încă destul de sporadică și accidentală în multe din parohiile eparhiei noastre, nu ne-au dat răgazul să verificăm și să desăvârșim toate compartimentele acestei școale, care reeditează într'un chip atât de minunat chintesența vechilor școale catehetice din primele veacuri de viață creștină. Totuși, cei șase ani de lucrare misionară în cadrul Școalei de Duminică, unde aceasta s'a ținut bineînțeles regulat, ne-au convins și de necesitatea și de binefacerile ei.

S'a vorbit mereu dela o vreme încoace de necesitatea unei evanghelizări mai intense în cadrul vieții noastre bisericești. Această evanghelizare e cerută de altfel de însăși setea sufletească a credinciosului nostru de azi, ca și de atmosfera spirituală în care se desfășoară viața religioasă a lui. S'a spus apoi — și pe bună dreptate — că acest credincios nu mai poate fi comparat cu cel de acum câteva zeci de ani, ca să nu vorbim de altul

mai de demult. Hărțuit și trecut prin focul nimicitor al celor două ultime războaie mondiale, în decursul cărora sensibilitatea sentimentului său religios a fost confruntată cu atâtea contradicții, pus apoi în fața altului atât de insistent al feluritelor secte religioase, el trebuie să fie credinciosul luminat, care, după cuvintele Sf. Scripturi, să poată ca școlă în orice clipă de credința lui. Nu mai poate fi așadar ignorantul care în fața înțelebărilor conștiinței sale proprii, sau în fața înțelebărilor sectare atât de abundente azi, să se mărginească doar la o simplă dare din urechi, în dosul căreia să se ascundă o necunoaștere crasă a celor mai însemnate adevăruri ale credinței lui. Cu alte cuvinte el trebuie înarmat cu toate acele arme de adâncire ale adevărilor de credință pe cari le mărturisește Biserica, pentru ca pe de o parte să-și poată călăuzi în mod sigur pașii vieții lui aci pe pământ, iar pe de alta să poată stinge toate săgețile prin cari sectarismul vânează sufletul lui.

Se înțelege dela sine că, pentru această înarmare spirituală, nu e nevoie ca el să devină un teolog iscusit, care să discute dela o înălțime academică adevărurile de credință ale Bisericii, ci doar un credincios luminat pe care nimeni și nimic să nu fie în stare să-l abată dela adevăr. Cum se poate lucra efectiv această înarmare spirituală a credincioșilor noștri, când tu propovăduitor al Cuvântului dumnezeiesc te mărginești doar la predicile din sf. biserică, sau dela alte întâmplări ocazionale, dacă bineînțeles și pe acestea le satisfaci întru totul?! Sunt oare suficiente în acest scop cele 15-20 de minute ale unei predici duminicale sau ocazionale, mai ales că de obicei se zăbovește mereu asupra aceluiași pericope evanghelice? Ce te faci cu restul descoperirilor dumnezeiești, pe cari împărțirea pericopelor duminicale sau sărbătorești,

nu ț-le pune la îndemână pentru ca să stăruie asupra lor? Le ținem numai pentru noi, sau ne mărginim a le păstra în paginile Sf. Scripturi, ca pe o comoară ascunsă, dar în același timp și nelucrătoare de adânci și mari prefaceri sufletești?!

Școala de Duminecă este pentru preot cel mai nimerit auxiliar al amvonului, în scopul unei cât mai depline evanghelizări. Aci avem prilejul de a împlini și mai cu sârg îndemnul apostolesc de a „propovădăui cuvântul” și de a stăruia asupra lui „cu timp și fără timp”; aci putem ataca cu și mai mulți sorți de isbândă învățăturile eretice ale sectarilor, aci putem face din credincioșii prea puțin cunoscători ai adevărilor noastre de credință, acei creștini luminați cari să poată da oricând socoteală de credința lor.

Prin cuvântări sistematice, ținute în continuare și la nivelul priceperii credincioșilor noștri, prin lecțiuni biblice sau lecturi din Sf. Scriptură și din alte cărți bisericești, prin explicarea cultului divin etc., putem crea apoi acea armată de misionari laici, care în alte Biserici și în deosebi la sectari își dovedesc cu prisosință aportul lor. Dar mai ales în acest chip ne putem feri credincioșii de alunecările dela adevărul mântuitor, pe care noi înșine îl mărturisim împreună cu ei.

Școala de Duminecă trebuie să fie așadar în primul rând o școală de catehizare sistematică a credincioșilor noștri adulți, o școală de luminare și de adâncire a adevărilor noastre de credință, de pe urma căreia să urmeze și o viață mai conformă cu voia Stăpânului din cer, o școală de apărare și de ferire a credincioșilor de mreșile sectarismului coruptor. E școala în atmosfera și viața căreia „Duhul adevărului”, făgăduit și mai apoi trimis lumii prin Fiul lui Dumnezeu, își face simțită prezența și lucrarea Lui în viața Bisericii lui Hristos. E, în fine, școala în care acest Duh, prin glasul autorizat al propovăduitorilor Cuvântului lui Dumnezeu, ne va călăuzi la tot adevărul: „căci nu va vorbi dela sine, ci câte va auzi va vorbi și cele viitoare vă va vesti” (In. 16, 13).

Pr. D. TUDOR

Gura la judecată

Auzindu-i Mântuitorul pe farisei cum vorbesc și văzându-i cum se poartă, nu s'a putut răbda să nu-i compare cu viperele, a căror limbă și gură beau în groază oamenii.

Fariseii erau aceia care vorbeau într'un fel

despre Dumnezeu oamenilor și într'alt fel despre Fiul aceluia Dumnezeu. Grăiau adeptilor sau în fața lumii ca niște mironosițe, iar în dos sau celor de altă părere, grăiau cu dispreț sau invidie. Auzindu-i prin sinagogi și pe la crucile ulițelor, îi venia să zică: „Ar trebui obligați oamenii aceștia să se poarte după cum li-s discursurile”. Auzindu-i apoi cum calomniază până și pe Duhul cel curat, cum pun pe Duhul Sfânt alături cu Beelzebul, i a asemuit cu vomii sălbatici, care nu pot face decât roade rele. Actori, care oricât ar rola de bine, le cade din când în când masca și fardul de pe față, de li se vede toată goliciunea firii.

Ori vă purtați după cum vi-s predicile, ori predicați după cum vi-s gândurile. Ori faceți pomul bun și rodul lui bun, ori tăiați pomul rău și rodul rău. Să știe oamenii cu cine au de-a-face. Hoitul, să fie hoit și floarea, floare. Nu derutați lumea cu vorbele. „Căci din cuvintele tale vei fi scos fără de vină și tot din ele vei fi osândit” (Mat. 12, 37).

Cuvintele! Gura! Mari fermecătoare, mari binevoitoare, dar adesea și mai amăgitoare. Internul: taină istorică ca o șiră de munți; exteriorul: pălpâire jucăușe în bătaia tuturor adierilor.

Cel care-i rău în lăuntru, se poate sili cât vrea să apară bun, căci nu izbutește. Studiați numai pe bețivul sau risipitorul citat în fața judecătorului, a crucii, a preotului. Utați-vă la sgârcitul care-i silit să dea pomană, la inchipuitul care-i silit să ceară un ajutor, sau la dușmanul care are nevoie de ofensatul său: „Ioab a zis lui Amasa: „Ești sănătos frate!” Și cu mâna dreaptă a apucat pe Amasa de barbă să-l sărute, iar cu stânga l-a strâpuns în pânțece” (II Sam. 20, 9).

Celui rău în lăuntru, îi pare o veșnicie să se rețină o clipă, două: „Biruința celor răi a fost scurtă și bucuria nelegiuitului numai de o clipă”. (Iov 20, 5). Cel rău n'are nici un folos de silința lui de a apărea bun.

Nu tot așa-i însă cu cel ce vrea, nu să apară, ci într'adevăr, să devină bun. Lui Socrate i s-a spus că trăsăturile feței lui sunt ale unui desfrânat, nervos, sgârcit și invidios. N'a tăgăduit. A spus că toate acestea le are în germene, dar le stăpânește. Nu se silea să apară bun; se silea să ajungă bun. Aceasta e singura silință de preț.

Nu-ți da silința deșartă, cu un intern rău, să apari bun. Nu, că-ți aduci numai fructe amare. Indreptează-ți și-ți sfințește mai de grabă lăuntru cu harul și voința serioasă. Aceasta e silința aducătoare de fructe bune, vremelnice și veșnice.

Pr. Gh. Perva

P. C. Părinți sunt rugați a nu uita să-și achite cotizațiile la Fondul de Ajutor.

Din cuvântarea I. P. S. Patriarh Justinian

rostită cu prilejul instalării sale, în 6 Iunie

În urechile tuturor stăruiește încă ecoul ultimelor cuvinte ale Sf. Evanghelii de astăzi: „Și mai am și alte oi, care nu sînt în staulul acesta și pe acelea mi se cade să le aduc”. (Ev. Ioan, X, v. 6).

Iarăș, vrînd nevrînd, gîndul nostru zboară la frații noștri români greco-catolici, care pînă acum 250 de ani, erau cu noi. Răpiți din staul de „furul care nu vine, decât numai să fure și să junghie și să piarză” (Ev. Ioan X, 10), folosind la început, amăgiri deșarte cu „beneficii și privilegii”, pentru a le cumpăra sufletele, ca apoi „să junghie și să-i piarză”, dacă ar fi îndrăznit să vină acasă, în staulul lor. Au rămas oile, „care nu sînt în staulul acesta”, fiindcă, de furul și urmașii lui, abia la 30 Decembrie 1947 au scăpat bieții români.

Dureroasele sbuciumări sufletești, care au transformat viața românească transilvană într-o mare tragedie, cum se exprimă istoricul Gheorghe Barițiu, încep odată cu instaurarea stăpînirii feudale, a dinastiei Habsburgilor hiper-catolici asupra Transilvaniei. Consolidarea Tronului dinastiei Habsburgilor cît și puterea lor de exploatare erau socotite în funcție de tăria catolicismului. Politica prozelitismului catolic în Transilvania și mai cu seamă între români, era pe prim plan. De aici, obligațiunea pentru regii Habsburgi de a depune jurămînt pe Sf. Evanghelie să extirpeze pe toți cei ce se vor împotrivi.

În lupta cu biserica catolică și cu puterea formidabilă a unui stat, ca imperiul habsburgic care organizase cel mai feroce prozelitism religios, însoțit de cea mai sălbatică teroare preoții smeriți dela sate, lipsiți de ierarhia prigonită și întemnițată, așterneau pe hîrtie în chinuite slove chirilice hotărîrea lor nestrămutată: „noi și biserica noastră, întru care ne-am născut prin Sf. Botez, întru care credem și nădăjduim iertarea păcatelor și viața de veci să o dobîndim, pe această credință a părinților noștri vrem să stăm neclintii în veci, de care sfîntă credință nici sabia, nici focul, nici goana, nici chinurile, nici foametea, nici moartea să nu ne poată despărți”.

Au plătit însă scump cei cari cu dărzenia lor au apărat credința ortodoxă. Nu e momentul să amintim mai pe larg, n'a uitat însă nimeni sbuciumatul veac al XVIII-lea, pe a cărui frescă sînt imortalizați mii de martiri, fie stinși în pribegie și captivitate, ca Inochentie Klain, fie că le-au putrezit oasele în temnița dela Kufstein,

țărani dârzi și preoți dela țară, fie că au fost frânți pe roată ca martirii dela Bălgrad.

Nu sînt uitate nici sutele de schituri și mănăstiri mistuite de focul poruncit de Maria Tereza și nici bubuitul tunurilor generalului Bukow, din ordinul acelei crăese pentru nimicirea mănăstirilor voevodale din Transilvania.

În asemenea condițiuni de luptă, care depășesc orice prozelitism confesional, o parte din turma bisericii ortodoxe din Transilvania, amenințată cu moartea, a mers și a stat alături de staulul lupilor tiranici, timp de 220 ani și n'a avut încă curajul să se întoarcă în staulul bisericii mame, după isgonirea habsburgilor, fiindcă în locul lor veniseră stăpîni în Transilvania Hohenzollernii, credincioși și devotați acelui prozelitism catolic, trecând alți încă 30 de ani.

Ce s'a urmărit prin actul politic „al unirii” cu Roma, smuls de habsburgi și biserica catolică, cum și prin concordatul hohenzollernilor? În primul rînd s'a urmărit o spîrtură sufletească în sânul neamului nostru pentru ca să-l stăpînească și să-l exploateze mai ușor și în al doilea rînd s'a urmărit desnaționalizarea românilor. De o trecere la catolicism a românilor, iezuiții s'au îndoit de acest succes, încă din primii ani ai unirii și au acceptat un compromis tot de natură politică, nu religioasă, mulțumindu-se numai cu recunoșterea de stăpîn a Papei. Ori cît de slab ar fi fost sporul pe care românii uniți puteau să-l aducă bisericii catolice, sortită de habsburgi să devină „dominantă” în Transilvania, politica vieneză îl socoteau drept arvună a viitoarelor sale cuceriri sufletești. Nu era nici decum înclinată să renunțe la gîndul de a isbuti mai tîrziu să smulgă pe toți românii din Transilvania din străvechile lor legături cu frații de peste munți, izolându-i de aceștia și înduplecându-i să se reîntoarcă deplin nu numai cu fața, ci și cu inima spre Viena împărătească.

Prin asemenea mijloace Cezaro-papismul și imperialismul habsburgic v'a putut ține pe voi frați români greco-catolici, despărțiți de frații voștri ortodocși timp de 220 ani. Odată cu revenirea Transilvaniei la patria mamă, în 1918, toată suflarea românească v'a așteptat să veniți și voi în sânul bisericii mame. Ați fost din nou împiedicați de imperialismul bisericii catolice, care-și găsisse sprijin în dinastia hohenzollernilor, care spre o mai deplină siguranță, au impus țării noastre concordatul. Sînt destule mărturiile chiziarhilor noștri despre străduințele lui Ferdinand în acest sens, el afirmînd agresiv adesea că sprijină pe catolici, fiindcă el este catolic. Nimeni n'a mai îndrăznit să vorbească de unirea fraților români transilvăneni.

Dar toate relele au și ele un sfîrșit, nedes-

mintindu-se înțelepciunea proverbului: după furtună vine vreme bună, după suferință vine biruință.

Ultimul stâlp al Cezaro-papismului și imperialismului în aceste locuri, ultimul hohenzollern, a abdicat.

Suntem în curent cu ultimele svârcoliri ale Cezaro-papismului, instrument al nouilor imperialiști de a menține desbinarea între frați, de a folosi clerul bisericii greco-catolice ca instrument de slujire a scopului lor de dominare în țara noastră, singura lor nădejde, întrucât poporul greco-catolic este alături de întregul nostru neam în lupta lui de păstrarea libertăților câștigate, de apărarea suveranității și independenței Statului Român.

Către clerul greco-catolic, singura nădejde a Cezaro-papismului nouilor imperialiști în țara noastră, și către românii greco-catolici, îmi îndrept părinteasca grijă însoțită de o caldă rugămintă:

Nu vă mai lăsați amăgiți. Fiți vrednici români ca și înaintașii voștri, cari au păstrat cu viața lor tezaurul comun neamului românesc, „toată legea și credința ortodoxă din liturghiile și slujbele bisericii ortodoxe” și cari au murit cu nădejdea eliberării din jugul umilitor al tiraniei, când acest tezaur va înlesni revenirea voastră într-o singură biserică, într-o singură credință, temelie nesdruncinată neamului și patriei.

Ce ne mai desparte? Nimic altceva, decât credințioșia pe care încă o mai acordați cu supunere Romei! Intoarceți-vă această credințioșie către Biserica neamului nostru, a strămoșilor noștri și ai voștri.

Energiile pe care le-am cheltuit cu toții până acum în lupta defensivă pentru salvarea ființei religioase și naționale a neamului nostru, să le întrebuițăm de azi înainte, sub scutul părintesc al Statului Român, al Republicii Populare Române, numai pentru consolidarea suveranității, libertății și independenței naționale a Statului nostru democrat.

Ole mai largi perspective ni se deschid pentru activitatea noastră în viitor, când nu vom mai munci izolați, părăsiți și prigonți ca și în trecut, ci vom fi închegați într-o biserică puternică națională, care să cuprindă în sânul său tot clerul și tot poporul român din scumpa noastră patrie.

Odată cu inima plină de dragoste de părinte vă întind și mâna mea frățescă, chemându-vă cu cuvintele nemuritoare ale poetului:

„Hai să dăm mână cu mână cei cu inima română”.

Vocația Preutesei...

...nu i o vorbă de clacă. Veacurile creștine, începând dela sfintele femei Mironosițe, au cerut-o întotdeauna ca și azi. Intodeauna la sate ca și la orașe, pastorația desăvârșită își deschide calea cu două lumini: preotul, dar și preuteasa! Pe preuteasă o reclamă, vie și activă, și dincolo de marginile căminului propriu, problemele noi care se pun azi familiei preutesei în sens mai larg: parohia. Rolul insignifiant de „umbră” a păstorului de suflete nu ajunge. Nu e la înălțimea demnității oricărei soții în genere, și nici a preutesei. Ea are o chemare ce trece și dincolo de zidurile propriei sale gospodării. Preuteasa gospodină, o calitate excelentă în rostul ei de soție, e ceva perimat în veacul nostru de noi și noi sarcini pastorale, care se cer împreună purtate.

Se înțelege că prima datorie a preutesei este grija de propriul ei cămin. Acesta e „cetatea așezată pe vârf de munte” (Mt. 5, 14). Care nu poate să se ascundă. Spre care toți privesc, ca spre o icoană vie a doctrinei creștine. Și cel mai redutabil contrafort al cuvântului rostit de preot pe amvon. Seninătatea căminului preotesec este un mediu excelent, o pepinieră a virtuților pastorale. Și astfel preuteasa devine indirect un binecuvântat impuls al zelului pastoral.

În căminul său, preotul trebuie să afle înțelegerea pe care nu totdeauna o găsește în afară: condiția sine qua non a unei căsnicii desăvârșite. O bună preuteasă trebuie să înțeleagă chemarea la sacrificiu, mărunț dar cotidian, a soțului său ca preot: Viața socială deosebită de a celorlalți oameni, dela haina ce o poartă, la ocupațiile care-l așteaptă, și până la renunțările pe care le adoptă odată cu îmbrăcarea rasei. Înțelegerea aceasta s-ar putea rezuma la o fericită expresie a cuiva, că preotul e „în lume dar nu din lume”. Nu e om comun. N'are o chemare obișnuită.

Fiindcă nu vr. au să vorbesc de funie în casa spânzuratului, n'am să dau nume și cazuri concrete pentru e exemplifica la ce sfârșit poate duce neînțelegerea misiunii soțului de către preuteasă. André Gide a scris un roman, tradus în românește: „Simfonia Pastorală”, care merită să fie citit mai-cuseamă de preutese, cu atenție. De aci se poate trage învățătura la ce tragedii se poate ajunge din neînțelegerea misiunii soțului păstor de suflete. Intre soț, un păstor, și soția lui Amelie „o fire chibzuită care ține să nu-și facă nici n'ai mult nici mai puțin decât datoria”, adevă o femeie fără mari entuziasme răscolitoare de suflet, se dă tot timpul o luptă surdă care în cele din urmă degradează în adulter fapta lui bună de a fi ocrotit o oarbă. Altfel s-ar fi petrecut lucrurile dacă soț a păstorului

I-ar fi înțeles pe soțul ei... Așa se 'ntâmplă și 'n viață când în sufletul preteșei nu mai este loc pentru flacăra entuziasmului sfânt, din pricina griilor exclusiv lumești. Tot din această carență a înțelegerii misiunii preotești s'au iscat adevărate tragedii preotești când parohia obținută de candidatul de preot n'a fost la înălțimea așteptărilor soției sale.

Urmarea soțului oriunde dânsul își câștigă existența este de altfel prevăzută de Codul Civil indeobște. Fiindcă oricărei soții i se cere atâta: să-și urmeze soțul ca o „umbră“, câtă vreme își mânăncă împreună, cojile. Preteasa nu poate să-și mărginească însă viața la acest rol insignifiant de „umbră“ mereu în preajma soțului său. Pe lângă buna chivernisire a casei sale; pe lângă înțelegerea misiunii soțului ei, dânsului se cere și un rol activ nu numai de „umbră“, ca însoțitoare devotată bărbatului pe calea vieții, ci mai vărtos de lumină. Ea este a doua lumină în parohie!

Este interesant de observat că preteșele de odinioară, cu mai puțină carte – ca și soții lor de altfel – decât cele de azi, în genere erau mai adânc prezente în lucrul pastoral. Care să fie cauza? Probabil că acelea de demult erau mai duhovnicești ca și cele de azi. Și pentru actualitate, eu cer scuze excepțiilor, care desigur nu intră în cadrul acestor aprecieri cam nepoliticoase, ce-i drept, dar dureroase de adevărate. Ei bine, din aceste slabe lumini ale lumii nu poți culege flacăra ce va lumina și încălzi zelul pastoral al preotului, când spuză nepăsării câtă să-l acopere...

Și acum, de încheiere, câtă să rezum: Biserica ortodoxă are nevoie astăzi de mame duhovnicești, pentru parohie, nu de niște simple „remorci“ cu frânele strânse care, în loc să promoveze, stânenesc activitatea preotului, cu toate gândurile lor lumești și cu nimicuri feminine. Aducă-și aminte de zilele de entuziasm incipient în parohie din primii ani de preoție ai soțului ei. Și apoi să legăm de acolo firul!

Presviterul B.

Cetiți și răspândiți

„Biserica și Școala“
adaus pentru popor

File dintr'un jurnal de lector

Deseori noi regretăm timpurile de altă dată când monahismul însemna „oștirea de elită a Bisericii“. E supărător însă să constați că și în trecut, pe lângă adevărații călugări, erau și alții... Am citit astfel în „Vitae sophistarum“ a lui Eunapius (ed. Didot, 1849, p. 472) că monahii din vremea lui (a 2-a jum. a sec. IV) erau tot atât de mânăncăcioși și băutori ca porcii (ὁ δὲ βίος αὐτοῦς σωματικός). Ammianus Marcellinus (Rerum gestarum libri XXVII, 3, 14 sq.) spune că erau gurmanzi și bețivi. Un decret imperial din 369 ori 372 (Codex Theodosianus, XII, 1, 63) îi numește „ignaviae sectatores“. Retorul Libanius afirmă că paliditatea lor se datoră nu postului ci unor artificii cosmetice (Pro Templis, §8, trad. R. van Loy, în Byzantion, t. VIII, Fasc. 1, 1933 p. 22). Iar un istoric modern constată: „St. Augustin dans son De opere monachorum et dans ses Enarrationes in psalmum 123 blâme cette pieuse paresse... Ces moines avaient d'austères vertus, quelquefois des vices que St. Ephrem leur reproche, et des bizarreries de costume, de langage et de conduite qui révoltaient St. Jérôme“ (Dury, Hist. d. Rom. VII, 1885, p. 362).

Când vor dispărea aceste deficiențe?

*

Am citit în unele manuale de Apologetică creștină că „martorii lui Hristos“ mureau cu zâmbetul pe buze și cu ochii trădând numai iubire și compătimire (cf. P. Rezuș, Cours de Teol. fund. 1942, d. 451 sq.). Drept să spun, mi s'a părut uneori prea scolastică și rece această afirmație, deși așa fi putut-o susține eu însumi prin mii de pilde „haghiografice“. Am înțeles-o însă altcum din ziua în care am aflat sfârșitul eroului francez Orves, ucis în timpul ocupației germane. Arestat și condamnat, și-a simțit sfârșitul aproape. După ce a luat parte la sf. liturghie, fu condus în fața plutonului de execuție. Pregătit sufletește a face față acestei clipe mărețe, el spuse magistratului care-i citi sentința: Monsieur, je vous remercie et, pour qu'on sache qu'un chrétien meurt sans haine, permettez moi de vous embrasser“ (ap. R. P. Riquet, Notre christianisme: aurore ou crépuscule?, în: Conferencia, Paris, 37-é année, Nr. 1, 15 Janvier 1948, p. 16).

*

Unii încearcă să-ți documenteze că liberul arbitru nu există și că, în schimb, locul îi este luat de un strict determinism. Argumentele sunt câteodată, de ce n'am spune-o, destul de convingătoare, ba chiar constrângătoare.

Și totuși e ceva ce scapă determinismului orb, depășindu-l. Despre aceasta probează nu atât dovezile, cât evidențele.

Dacă toate faptele omului ar fi determinate dinainte, atunci legile, tribunalele cari condamnă înși

nevinovați și iresponsabili, nu mai au nici un sens, oeara și lauda ar fi tot pe atât de nejustificate, Acest lucru l-a arătat deja mai de mult Nemesius al Emesei în cap. XXXV al operei „Despre firea omului“ (cf. v. Valdenberg, *La philos. byzant. aux IV-é—V-é siècles*, în: *Byzantion*, IV, 1927/28, p. 260).

Dar alții l-au nesocotit. Și s'a ajuns atunci la a se afirma că e necesară desființarea oricărei penalități, oricărei răspunderi a faptelor pentru că și așa nu există libertate spirituală. „Cine s'ar încumeta să bată un pom care face fructe rele, se întreba cineva, ca și când ar depinde de voința pomului însuși ca să facă fructe bune sau rele? Cum de suntem în stare să ținem drept responsabil de faptele sale pe un criminal, ca și când ar depinde de voința lui să comită o crimă sau să nu comită?“ (A. Bayet, *La morale scientifique*, Paris, Alcan, 1904, p. 178, ap. E. Vasilescu, *Noua știință și spiritualismul creștin. Extras*, Sibiu, 1946, p. 13 și notă).

Dar cine nu-și dă seama, cine nu sesizează, că o asemenea poziție este în întregime eronată?! Evidența și certitudinea fac aci loc calculelor și argumentărilor...

*

Dintre filozofii francezi contemporani, Maurice Blondel este incontestabil unul dintre cei mai străluciți (cf. V. Godeanu, *Filosofia religiei după M. B. R-Vâlcii*, 1938). De curând a scris o carte care-i, încununează întreg sistemul: „*La philosophie eb l'esprit chrétien*“ (vezi P. Archambault, *De l'énigme philosophique au mystère chrétien*, în: *Giornale di metafisica*, Pavia, An. II. Nr. 1, 15 Gennaio 1947, pp. 38-43). Nu ne-a parvenit decât cel de-al II-lea volum (Paris 1946) din cele trei apărute. În introducerea acestuia (p. VIII) am găsit o propoziție frumoasă, care merită a fi remarcată: „In fața creștinismului și a aporului introdus de către el în civilizația umană, este logio și indispensabil a examina ceeace forța și lumina introduse de el în subconștientul chiar al umanității civilizate suscită încă pentru progresul sufletelor și popoarelor și pentru a conduce umanitatea spre plenitudinea destinului ei...“ E clar și evident.

*

Am auzit multe despre scriitorul francez Max Jacob. A fost evreu, s'a convertit la creștinism și, a murit ca martir al Bisericii în timpul ocupației naziste. Spirit profund și original. Dar din el am citit puțin. E frumoasă nuvela „*Le petit homme des Eglises*“ (retipărită în rev. *Quadrige*, 1945, nr. 1, pp. 15-21), în care autorul se ascunde sub chipul personajului pe care-l pune în scenă. Am tradus-o, dar e foarte puțin numai atât. Ar trebui toți să-l citim și, am câștiga mult. Sunt încredințat despre aceasta.

De alt fel, nu rareori, sensibilitatea artiștilor surprinde adevărul în toată puritatea lui, mai mult decât teologii ori filozofii. Un Jacques Nanteuil putea

spune drept aceea în introducerea cărții sale „*L'inquiétude religieuse et les poètes d'aujourd'hui*“: „Există în afară de om, și cu toate acestea foarte aproape de el, o Prezență pe care poeții o presimt... înapoia farmecului fluid al lucrurilor,... înapoia liniștei iraționale a creației, pe care o discern... în miile chemări ale naturii sau în sfâșierile proprii inlmi... Poeții sunt asemănători acelor stejari ai Dodonei cari profetizează. Opera lor este o pădure sonoră în care Dumnezeu vorbește prin glasul lor... Am ascultat grăind stejarii.“

*

E atât de mareț lucru să poți privi totdeauna adevărul în față! Chiar când te supără. E un eroism într'aceasta. Ar fi bine de aceea să ne conducem după dictonul devenit celebru: „*Amicus Plato, magis amica veritas.*“

N. CORNEANU

Recăsătorirea preoților

Contribuții la deslegarea unei probleme.

1. Timotei 3, 2 — principiu al monogamiei relative

Impotriva interpretării de mai sus se aduce părerea Sf. Părinți și a marior exegeți care au interpretat textul dela I. Tim. 3,2 ca principiu al monogamiei absolute pentru clerici, iar recăsătorirea este o concesivne acordată numai laicilor și nu și clericilor.

Nu se poate contesta că mari exegeți din vechime au susținut că Sf. Ap. Pavel la I. Tim. 3, 2 a interzis căsătoria a doua, dar având în vedere că interpretarea lor este rodul unui curent rigorist nejustificat de Sf. Scriptură, faptul acesta nu reprezintă un argument de nerăsturnat.

În Biserică se lățise părerea că singura stare compatibilă cu desăvârșirea creștină este numai fecioria; nu era privită cu ochi buni nici căsătoria întâia, iar căsătoria a doua era considerată ca păcat chiar și la laici.

Origen, oferă o dovadă sigură în favorul tezei de mai sus.

Întrebându-se asupra motivului poruncii lui Pavel, de a opri dela hirotonie pe digami, deși de mulțori aceștia pot fi mai buni decât monogami, Origen este dispus a interpreta ambolic textul dela I Tim. 3,2.

Intr'alt loc se arată mai pretențios chiar decât Apostolul spunând: „Acum însă întâmpinăm și căsătorii de a doua, a treia și a patra oră, ca să tac de celelalte, și știm că o atare căsătorie ne va alunga din împărăția lui Dumnezeu, căci precum resping dela demnitățile bisericesti nu numai desfrânarea, ci și căsătoriile... așa va fi alungat, probabi din ceata celor mai întâi și nepătați

creștini ai bisericeii celei ce n'are pată și nici sbârcitură și acela care este digam" (Comentar la Evanghelia lui Luca. Omilia XVII).

Deci ceea ce Sf. Scriptură admite, Apostolul recomandă: recăsătorirea văduvilor — Origen interzice — considerând căsătorirea a doua drept motiv de a fi alungat din împărăția lui Dumnezeu.

Dacă acolo unde textul Sf. Scripturi este deplin lămurit și categoric în a admite căsătoria a doua, rigorismul său îl determină să o declare ca păcat, motiv de alungare din împărăția cerului, ne explicăm ușor de ce textul dela I Tim. 3,2 care se pretează la mai multe interpretări, a fost nișteles de Origen ca principiu al monogamiei absolute.

Această împrejurare arată cât temei se poate pune pe obiectivitatea interpretării lui Origen.

Aceleași considerațiuni se pot aplica, cu mai multă siguranță chiar, altui susținător al monogamiei absolute a clericilor, Tertulian, pe care rigorismul extrem îl face să cadă în montanism. El susține că nici laicilor nu le este permisă căsătoria a doua fiindcă în conformitate cu textul dela Apoc. 1,6 toți creștinii sunt preoți.

Tot în sprijinul părerii noastre — că interpretarea dispoziției dela I Tim 3,2 ca principiu al monogamiei absolute — este produsul unor factori de ordin omenesc și vremelnic: rigorismul epocii — se pot aduce și unele canoane date în legătură cu căsătoria a doua a laicilor pe care o consideră numai ca remediu împotriva desfrâului (Sf. Vasile cel mare can. 87), iar pe cei ce o contractă fi supun epitimiei (can. 1 Laodicea) să nu se împărtășească timp de un an, timp pe care-l vor petrece în post și rugăciune.

Ori nicăeri în Sf. Scriptură nu se găsește un singur cuvânt care să îndreptățească astfel de măsuri — ele se datoresc însă, ca însăși concepția despre căsătoria a doua — rigorismului epocii.

Ep. Milaș, comentând can. 1 Laodicea declară cu hotărâre că toate măsurile canonice privitoare la căsătoria a doua sunt produsul rigorismului veacului: „Când viața celibatară ajunsese a fi considerată în Biserică ca o virtute ce întrece viața conjugală, atunci și căsătoria a doua a început să fie privită mai viguros și se îngăduia numai ca remediu împotriva desfrâului...”

„Concepția aceasta riguroasă a Bisericii referitoare la căsătoria a doua se exprimă și în alte canoane, potrivit cărora a) nici o persoană căsătorită a doua oară nu poate fi consacrată în cinul preoțesc (1 ap. 3 trulan, 12 Vasile cel Mare), b) preotul nu trebuie să participe la oșpețele dela nunta celor căsătoriți a doua oară (7 Neocesareia

și c) cei ce se căsătoresc a doua oară nu se pot cununa cu ritualul prescris pentru întâia nuntă (can 2 al lui Nichifor Mărturisitorul“, ba li-se dă și epitimia de a nu se împărtăși doi ani (Ep. M. Milaș; Canoanele bis. ort. orientale vol. II. p. I pag. 83).

Câtă distanță dela spiritul învățaturii celui mai mare celib, Sf. Ap. Pavel, care știe și recunoaște că înfrânarea este un dar deosebit dela Dumnezeu pe care nu-l au toți, care nu se spune și nici nu osândește pornirea naturală a firii omenești spre viață conjugală!

În decursul veacurilor exegeții n'au fost în mod unanim de părere că, la I Tim. 3,2 Apostolul a oprit căsătoria a doua a clericilor, ei sunt și de aceia care susțin că hotărârea Apostolului Pavel se înțelege în sensul că slujitorii bisericești trebuie să ducă cu soțiile lor o viață familiară curată, evitând contactul nepermis cu alte femei.

Teodoret din Cyr (390—495) spune, comentând locul dela I Tim. 3,2: „Cât privește cuvintele bărbatul unei mueri mi se pare că bine au zis unii, căci în vechime îndătinau și Grecii și Iudeii de a încheia căsătorii simultane cu două, trei sau și mai multe soții. Ceea ce se întâmplă și acum, că unii, deși legile împărătești opresc de a-și lua două soții deodată, trăiesc cu concubine și meretrice. Deci au zis că dumnezeiescul Apostol a hotărât, că cel ce trăiește cu unica sa soție în mod decent este demn de a fi hirotonit episcop. Nici nu a lepădat, zic ei, căsătoria a doua cel ce ades a poruncit ca aceasta să se încheie”.

Pr. I. Ageu

Material pentru predici

La Duminica „Tuturor sfinților”.

Această zi se cheamă „Duminica tuturor sfinților”. În limba românească se obișnuiește a se numi și Duminica Mare, căci astăzi prăsnim praspnicul tuturor sfinților. Nu unul, sau doi, sau zece, ci cu miile și cu milioanele: Întâiu, Pururea Fecioara Maria, Maica Domnului; al doilea Apostolii; al treilea Proorocii; apoi Sfinții, învățătorii Bisericii; mucenicii, bărbați și femei; prea cuvioșii, călugări și călugărițe; dreptii, împărați și oameni simpli, de jos.

Pentru acești sfinți, proorocul Isaia a proorocit din Duhul Sfânt zicând: „Veselește-te cea stearpă, ceea ce n'ai născut fiu” (54, 1). Aceasta grăiește proorocul de Biserică creștină ce s'a înmulțit din păgâni; căci mai înainte de Hristos a fost fără rod, n'a născut sfinți; pentru aceea i-a zis stearpă. Deasemenea proorocita Ana a zis: (I Regi 2, 5): „Că stearpa născu șapte și cea cu mulți, slăbi”.

Biserica noastră a născut aceste șapte cete de sfinți, ce le-am amintit mai sus. A născut multe de sfinți, pentru că Sf. Duh s'a pogorât peste Apostoli de i-a luminat, și Apostolii au învățat lumea și atâta au însuflețit oamenii, încât și moartea au născotit-o pentru numele lui Hristos.

Pentru aceea și sfinții Bisericii noastre, au învățat să prăsnuim azi pomenirea lor, ca să cunoaștem ce roadă a făcut Biserica prin învățătura Sfinților Apostoli; și iarăși, pentru că au fost unii sfinți de au răbdat munci și s'au sfințit în multe locuri și sunt nepomeniți și neștiuți de nimeni dintre oameni, iar dela Dumnezeu au mare cinste. Pentru aceea i-a pus astăzi toți să cinstească: cei neștiuți cu cei știuți; și iarăși, fiindcă și de acum înainte se vor sfinți din oamenii cei sărguitori și nu vor ști oamenii să-i cinstească și să-i prăsnuiască și de aceea i-a împreunat pe toți într'o zi să se prăsnuiască.

Ostașii împărătești când sunt cinstiți, atunci este cinstit și împăratul. Pentru aceasta, în ziua de azi, în care se cinstesc sfinții, mai vârtos se cinstește și se preamărește Dumnezeu, care a primit mucenicia lor și i-a cinstit.

Acestora tuturor le facem cinste și pomenire astăzi și rugăm să roage și ei pe Dumnezeu pentru noi, pentru că ei și-au vărsat sângele pentru dragostea lui Hristos și au mai mare îndrăzneală către El. Dacă un împărat ascultă slugile sale ce au făgăduit să moară pentru dânsul, cu cât mai mult nu va asculta Hristos pe sfinții ce au murit pentru numele Lui. Muncile mucenicilor sunt mai mari și mai înfricoșate decât războiul slujitorilor.

Războiul sfinților mucenici împotriva împăraților păgâni este mai minunat și mai înfricoșat; căci împărații și slujitorii lor stăteau înarmați, iar mucenicii deși erau goi biruiau pe cei înarmați. Cine nu se va mira? Cine nu se va umili? — Cel bătut biruia pe cel ce-l bătea; legatul pe cel deslegat; arsul pe cel ce-l ardea; mortul, pe cel ce-l omora. Cum este piatra de diamant, pe care oricât o vei lovi cu fierul, tot nu se zdrobește, ci mai vârtos se zdrobește fierul cu care se bate; așisderea și mucenicii, cu atâtea pedepse ce-i munceau, nu gândeau nimic rău, ci mai vârtos îi biruiau pe cei ce-i munceau.

Acest războiu este mai minunat și covârșește toată mintea omenească; căci la războiul lumesc amândouă oștile stau înarmate și are voie fiecare să lovească și să se sprijinească. Iar în războiul sfinților starea este mult mai grea: deo parte erau amenințările împăraților, iar de alta, familia, prietenii, frații, cari îl rugau cu lacrimi să nu-și piardă viața și să-i lase săraci. Din a-

tâtea părți veneau chinurile asupra sfinților mucenici, astfel că cu anevoie le puteau birui.

Nu se poate grăi, nici spune în ce chip biruiau și călcău toate acestea, numai ca să dobândească împărăția cerurilor. Iar necredincioșii împărați îi ardeau în foc, îi spânzurau pe lemn, în temnițe îi închideau, trupurile lor le dădeau hrană leilor, îi împungeau cu sulite și sângele lor îl vărsau. Și nu numai acestea, ci și alte munci și pedepse sufereau, însă sfinții mucenici nu se întristau și nu se speriau. Precum se varsă râuri când plouă tare, așa și din trupurile mucenicilor se vărsa sângele pe pământ în vremea muncilor lor.

Ingerii văzând acest sânge se veseleau, iar dracii se întristau și însuși diavolul se cutremura; căci sângele sfinților mucenici era sfânt și vrednic de împărăția cerurilor. Acel sânge văzându-l diavolul, s'a întristat căci și-a adus aminte de sângele lui Hristos ce l-a vărsat pe cruce pentru păcatele noastre. Către acel sânge cugetând mucenicii, își vărsau sângele lor. Și au vărsat sângele și au murit și astfel au dobândit binele cel veșnic și nevăzut; — acel bine, pe care ochii nu l-au văzut, urechile nu l-au auzit și la inima omului n'a intrat — precum grăiește și Ap. Pavel „că este gătit de Dumnezeu celor ce-l iubesc pe dânsul“ (1 Cor. 2, 9).

Mucenicii în puțină vreme au luat pedepse, iar binele câștigat îl au în veci. Și când se suie în cer, ingerii îi întâmpină pe dâșii și toate cetele cerului se veselesc. Precum când merg ostașii împărătești să între în vreo cetate, ies oamenii înaintea lor să i vadă, pre dâșii și armele lor, așa și când se suie mucenicii în cer, ies înaintea lor ingerii de se miră de nevoința lor și de aceea îi iau și îi duc cu multă cinste la împăratul cerurilor, Domnul nostru Iisus Hristos, la scaunul dumnezeesc, unde slujesc mii de mii de ingeri, acolo unde strălucește lumina lui Dumnezeu fără de măsură.

Dacă merg și se închină lui Dumnezeu, atunci mai cu multă bucurie îi primește și mai cu multă cinste îi cinstește, ca pe niște însoțitori ai săi — precum a grăit însuși către Apostolii săi: „Că de acum nu vă voi mai zice slugi, ci vă voi zice prieteni“ (In 15, 15). Acest cuvânt a grăit Hristos și către alți sfinți. Atunci ingerii se veselesc de cinstea mucenicilor; arhanghelii se bucură; heruvimii cu cântări laudă pe împăratul acestor ostași; serafimii îl preamăresc, toate cetele cerului se bucură și cu veselie mare cântă Sf. Treimi și însuși Dumnezeu se veselește în ziua aceea.

(Din Cazanie).

La Dumineca a II-a după Rusalii.

Minunat este Dumnezeu întru lucrurile Sale, că dacă a făcut raiul, atunci și pe Adam l-a zidit. Dacă s'au înmulțit păcatele, atunci a adus și potop și a înecat toată lumea. Când a vrut să dea Legea, atunci iar a făcut minuni mari cu neamul iudeilor, prin Egipt, Marea Roșie și Muntele Sinai.

Deasemenea, Mântuitorul, vrând să scoată omenirea din robia cea veșnică a vrășmașului, a făcut minuni uimitoare. Astfel, înainte de a aduna Apostolii pentru a-i trimite între neamuri să mănturisească Evanghelia, și înainte lor a făcut minuni mari: a tămăduit boale și neputințe în multe chipuri între oameni, pe cei leproși a curățit, pe cei gârbovi i-a îndreptat, slăbănogii i-a întărit, ochii a luminat, schiopii, mușii și surzii a vindecat, drăcii din oameni a isgonit, morții a înviat și tuturor căroră le trebuia darul Său îl vărsa, încât se vestise numele Lui în toată Siria și în toată Palestina.

Această putere a dat și Apostolilor Săi. Se cădea ca ostașii împăratului ceresc să fie înarmați și groasnici împotriva diavolului și a slugilor lui, fiindcă în acea vreme lumea se închina diavolului, închinându-se idolilor. Erau deprinși oamenii a se închina idolilor din zilele vechi. Se cădea cu atât mai vărtos ca Apostolii să aibă acea putere cu cât ei erau săraci și necărturari și-i trimetea Hristos împotriva împăraților și înțelepților lumii acesteia. Pentru aceea le dase putere și bărbăție și Duhul Sfânt și a zis: „Duceți-vă, că iată eu vă trimit pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor. Nu vă temeți de cei ceucid trupul, că sufletul nu-l pot ucide. Și când veți fi duși înaintea domnilor și împăraților, pentru numele meu nu vă îngrijiți ce veți grai, că Duhul Sfânt va grai din voi“ (Matei 10, 16; 28, 19. 20).

Așa i-a învățat și i-a înarmat cu blândețe și cu răbdare și i-a trimis să vâneze lumea cu mreaja învățăturilor Sfintei Evanghelii. Iar ei îndată ascultând și crezând cuvântul Domnului Hristos, și-au lăsat părinții, casele, femeile și feciorii și au purces după Hristos, om neavut și fără de casă.

Dintre săraci și din neam prost și-a ales Hristos Apostolii Săi; că de i-ar fi ales dintre cei bogăți și din filosofii lumii acesteia, atunci ar putea zice păgânii necredincioși: Apostolii voștri cu banii și cu avuția au năimit pe oameni întru credința lui Iisus și mulți s'au întors către dânșii pentru avuție. Și iarăși, de ar fi ales pe Apostoli dintre cei înțelepți, ar zice că, cu înțelepciunea și cu meșteșugul au înșelat oamenii și lumea de au crezut în Hristos. Dar El a risipit

aceste presupuneri despre Apostoli, și deaceea nu i-a ales nici din bogăți, nici din mai marii lumii, ci din săraci și necărturari, din pescari și din cismari. Acești bărbați proști și fără arme, au biruit pe mulți bogăți, pe mulți domni și împărați, pe mulți înțelepți și filosofi. Pentru aceea grăiește și Pavel Apostolul zicând: „Dumnezeu alege pe cei nebuni din lume, ca să rușineze pe cei înțelepți; și pe cei neputincioși i-a lăsat ca să biruiască pe cei puternici“ (1 Cor. 1, 27). Puterea și înțelepciunea Apostolilor nu este lumească și pământească, ci este de sus din cer, cu care ca un năvod și ca o mreajă au vânat toate lumea, lui Hristos; au scos mulțime de suflete din adâncul întunericului și le-au dus la lumina cea de sus, la împărăția Cerurilor, cu învățătura Sfintei Evanghelii.

Așa a graiit Domnul Hristos pentru Apostoli, cu pildă, și a zis: „Asemănă-se împărăția Cerului unui năvod aruncat în mare și care tot felul de pește adună și dacă se umple, îl scot la margine și stau și aleg pe cei buni în vase, iar pe cei răi îi leapădă afară“ (Mt. 13, 47).

Ascultați tâlcul acestei pilde: Pescarii sunt Apostolii, precum le-a zis însuși Hristos: „Eu vă voi face vânători de oameni“.

Marea este această lume cu valuri multe. Această lume, cu adevărat se asemănă mării. Marea pururea este cu frică și cu trudă, fără pace și fără credință. Unde este moarte, acolo arată viață; când dă dulcețată, atunci amărește. Pururea este pe ea schimbare și furtuni de scârbe și valuri de lăcomii și de necurății. Și precum în mare, peștii cei mari înghit pe cei mici, așa și în această lume, mai marii înghit agoniseala celor mai mici.

Năvodul aruncat în mare este învățătura Apostolilor, mărturia sfintei Evanghelii, pentru că este împletit și legat acesta din învățăturile proorocilor, Apostolilor și ale învățătorilor lumii, și mai vărtos de Învățătorul cel adevărat, — de Hristos, Domnul nostru. Este aruncat în marea acestei vieți, ca să cuprindă mulțime de pește, adică sufletele omenești. Precum sunt la năvod legate ochiuri, așa și învățătura lui Hristos sunt pilde, ce leagă taina și înțelepciunea amândoror legilor. Precum sunt la năvod 2 coarde: una de jos cu plumb și cu fiare pentru ca să apese în adânc ca să nu treacă peștele; alta din sus ușoară cu plute legată, pentru ca să fie deasupra năvodul să nu-l lase să se afunde; așa și învățătura lui Hristos are două legi: cea veche și cea nouă. Cea veche grea, iar cea nouă ușoară. Cea grea, contenește cu muncile și cu matca, focului de veci; și această parte de năvod, scoate pe oameni din adâncul păcatelor, că mulți

temându-se de muncile veșnice se părăsesc de păcate și vin la pocăință. Cea ușoară, făgăduiește slova cea fără de moarte, viață nesfârșită și veselie fără nici o osândă. Aceasta ridică în sus către înălțimea cerului și trage pe oameni așa, încât pentru împărăția Cerurilor, multe scârbe și nevoi au răbdat dreptii. Acest sfânt năvod este aruncat în mare, adecă în lume, cu zisa Domnului nostru Iisus Hristos, încă dela întâia venire a Lui. Apostolii, ca niște pescari înțelepți, au vânat cu dânsul multe limbi, — de toate felurile de oameni câte sunt sub cer.

Dacă se va risipi și se va sfârși această lume, atunci Domnul nostru Iisus Hristos va trimite îngerii Săi ca să aleagă peștele din năvod. Câți se vor afla putrezi și împuțiți de păcate, vor fi aruncați în marea cea de foc.

Se cade ca tot omul să se teamă de această pildă groasnică. Măcar că este tras în năvodul Sfintei Evaeghelii, măcar că este și în Biserică cu credincioșii, însă de nu va avea viața curată și pocăință adevărată, tot urmează a fi despărțit la ziua judecării și va fi aruncat în matca focului de veci.

(Din Căzanie)

† Valeria Lazăr

Venerabila protopopeasă *Valeria Lazăr* născută Magieru, soția P. C. protopop Constantin Lazăr din Gurahonț, nu mai este printre cei vii.

S'a stins ca o candelă ce a ars cu untuldelemn al dragostei creștine, răspândind în jurul ei numai raze calde și strălucitoare timp de 58 de ani. A căzut ca o albină harnică, prinsă de furtună la datorie. La o vârstă când alții încă sunt în plină vigoare, Valeria Lazăr se desparte de această lume deșartă, trecând în lumea dreptilor, bineplăcuți lui Dumnezeu.

I-a fost dat să se despartă pentru totdeauna din mijlocul nostru, departe de căminul ei iubit, în Spitalul Central din Arad, în seara zilei de 28 Mai 1948, după o lungă și grea suferință, lăsând în urmă un soț iubitor și nemângăiat decât numai în învățăturile sfintei noastre Biserici, care singură știe să dea vindecare tuturor ranelor sufletești. O căsnicie curată și deplin armonioasă timp de 40 de ani, lasă un gol adânc în sufletul celui rămas în viață, care nu poate fi umplut decât cu balsamul mângâierilor divine. Lasă în urmă apoi pe fiica sa frântă de durerea despărțirii, d-na Lucia Lupșa, soția insp. silvic Ing. Gh. Lupșa. Aripa caldă și ocrotitoare a mamei iubitoare, a sburat, lăsând cuibul gol și întristat. Căldura sufletească ce o răspândește

mama în familie, s'a răcit și nu mai este. Mai lasă și doi frați îndoliați: P. Sf. Sa Părintele Episcop Dr. Andrei Magieru și d-na Constanța Popovici, soția preotului Ioan Popovici din Almaș.

Adormita în Domnul, Valeria Lazăr, a fost un model de femeie, de mamă și mai ales de preoteasă. A avut un suflet ales și nobil, din care tuturora a împărtășit cu multă dărnicie sfaturi bune și folositoare. N'a fost nimenea care să-i calce pragul și să nu fie cuprins de admirație pentru blândețea și căldura ei sufletească, răspândite prin toate fibrele inimii sale. Par'că era înfășurată într'un nimb de bunătate, care se revărsa în valuri ondulatorii în jurul său. Pentru aceste depline virtuți ce s'au sălășluit în sufletul ei, preoteasa Valeria Lazăr, lasă profunde și unanime regrete în sufletul celor ce au cunoscut-o. A știut să dea tuturor balsamul mângâitor al dragostei de maică preoteasă. A fost o colaboratoare neprețuită în greava misiune pastorală a soțului său.

Fie ca pilda vieții ei să se perpetueze în toate familiile creștinești și mai ales să rămână ca un model de preoteasă a satelor noastre.

Răposata Valeria Lazăr s'a născut în Săturău la anul 1890, ca a doua fiică a regretatului preot și mai apoi protopop în Buteni, Traian Magieru. În anul 1908 s'a căsătorit cu tinerul candidat la preoție Constantin Lazăr, actualul protopop din Gurahonț. Obștescul sfârșit și l-a dat în mâinile Creatorului în ziua de 28 Mai crt., fiind înmormântată în ziua de 30 Mai din capela reședinței episcopoești din Arad, de un sobor de 12 preoți și 2 diaconi, în asistența unui mare număr de rudeni și cunoscuți, cari au condus-o până la mormântul din cimitirul „Pomenirea”, unde trupul ei a fost așezat spre veșnică odihnă, alături de venerații săi părinți și alături de fratele ei Cornel Magieru, fost vicar-revizor eparhial.

La finea prohodului, părintele protopop Viorel Mihuțiu din Arad, a rostit la căpătâiul ei un impresionant panegiric, reliefându-i meritele de preoteasă devotată.

Bunul Dumnezeu să așeze sufletul ei blând și bun în locașurile dreptilor, iar soțului rămas văduv și familiei îndoliate să le dea mângâiere și alinare, din bunătatea Sa.

Odihnească în pace.

(—)

Cetiți și răspândiți

„Biserica și Școala”
adaus pentru popor

Informațiuni

● **Investirea și înscăunarea noului Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române** s'a făcut în Capitală, în cadrul unei deosebite solemnități, Duminică 6 Iunie a. c.

La orele 10 dimineața a avut loc în incinta Palatului Marelui Adunări Naționale ceremonia înmânării cârjii patriarhale, în prezența membrilor Prezidiului în frunte cu Dl președinte prof. dr. Const. Parhon, a membrilor guvernului în frunte cu Dl prim ministru dr. Petru Groza, a membrilor Sf. Sinod în frunte cu toți Mitropoliții și Episcopii țării, a membrilor delegațiilor Bisericilor ortodoxe din străinătate în frunte cu I. P. S. Nicolae Crutitschi, mitropolitul Moscovei și I. P. S. S. Mitropolitul Chiril al Plovdivului, a membrilor Corpului Diplomatic în frunte cu d. S. I. Kavtaradze, ambasadorul U.R.S.S. și a reprezentanților înaltelor autorități civile și militare.

La intrarea membrilor Prezidiului în marea sală a Adunării, corul societății „Carmen” a intonat „Imnul Republicii”, apoi I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan al Ardealului a predat cârja patriarhală d-lui prof. Parhon.

D. Stanciu Stoian, Ministrul Cultelor, a citit decretul de confirmare a I. P. S. Justinian Marina în scaunul de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, după care d. prof. Parhon a înmănat [cârja patriarhală înaltului chiriarh, pronunțând formula tradițională. Au luat apoi cuvântul I. P. S. Patriarh Justinian, care a rostit o cuvântare, mulțumind pentru cinstea ce i s'a făcut; și d. prof. Parhon, președintele Prezidiului.

Solemnitatea investirii luând sfârșit, întreaga asistență a ieșit în Curtea Patriarhiei, unde s'a format un impunător cortegiu care a pornit pe jos, spre biserica Sf. Spiridon Nou din Calea Șerban Vodă, unde s'a desfășurat tradiționala ceremonie a înscăunării.

Pe ambele trotuare ale traseului staționa un numeros public, iar în curtea bisericii așteptau delegații de preoți și maice dela mănăstiri.

Apoi s'a oficiat Sf. Liturghie, serviciul fiind făcut de către I. P. S. Mitropoliți Nicolae Bălan al Ardealului și Vasile Lăzărescu al Banatului. Preotul Vintilescu, directorul Sf. Sinod, a citit gramata Sinodului, după care au vorbit I.P.S. Mitropolit Bălan, din partea Sf. Sinod și D. Stanciu Stoian, ministrul Cultelor.

I. P. S. Nicolae Crutișchi, mitropolitul Moscovei a dat citire unei scrisori din partea I. P. S. Patriarh Alexei al Bisericii Ortodoxe Ruse, iar

I. P. S. Mitropolit Chiril a rostit un cuvânt în numele Bisericii Ortodoxe Bulgare.

Tuturor le-a răspuns I. P. S. Patriarh Justinian.

La prânz a avut loc o masă la reședința patriarhală, la care au luat parte membrii Prezidiului, membrii Guvernului și înalții chiriarhi români și străini.

● **Din' câmpul misiunilor.** Zile de adevărată înălțare sufletească au petrecut creștini din Laz, căci misiunile religioase pentru popor decurg conform planului elaborat de P. S. Episcop Andrei și ele sunt o binecuvântare pentru credincioși.

Misionarul tractual pâr Ionuș Aurel a organizat o misiune binepregătită înainte cu 30 zile în parohia Laz. Misiunea a început în seara zilei de 9 Aprilie a. c. cu denia, la care s'a vorbit despre introducerea misiunilor cu îndemn la pocăință. Sâmbătă în 10 Aprilie a. c. s'a slujit în sobor Sf. Liturghie cu parastas pentru eroii din parohie. S'a vorbit despre viața vecinică. La vecernie, slugită în sobor, s'a vorbit despre taina pocăinței și s'au spovedit 130 persoane, aproape întreg tineretul. Seara la denie, slujită sobor, s'a predicat despre: Judecata din urmă.

Duminică în 11 Aprilie a. c. a patra din post s'a slujit Sf. Liturghie de patru preoți și anume: pâr. Ionuș Aurel, misionar tractual, pâr Vasile Marcu din Minead, pâr. Sinesie Tăutan, preotul locului și pâr. Sinesie Ioja preot în Rănușa. Răspunsurile le-au dat corul local, condus de vrednicul cântăreț Ioan Pui și corul bărbătesc din Prăjești, condus de pâr. Ioan Tămaș, care numai cinste face tractului Buteni. În decursul Sf. Liturghii s'au cuminecat cei spovediți. Aici s'a predicat despre: Jertfa de pe cruce a Mântuitorului. Toate predicile au fost ținute de misionarul tractual.

După masă la școala de Duminică au fost prezenți peste 120 credincioși și s'a executat un vast program de cântări și poezii religioase. Preotul misionar a vorbit despre: Adevărata Biserică a lui Hristos, iar pâr. Tămaș din Prăjești a vorbit convingător despre cea mai scumpă comoară a creștinului ortodox, credința. De încheiere pârintele din loc, a mulțumit ostenitorilor în viața lui Hristos și tuturor celor cari au contibuit la succesul peste așteptări al acestei misiuni mai ales, că a fost un timp ploios, nefavorabil și totuși, corul din Prăjești a ostenit pe jos din Prăjești pentruca să ridice fastul misiunii.

Pr. A. I.

De înjumătățirea prasnucului în 27 Mai a. c. în parohia Basarabasa, s'a ținut „Cercul religios Vața-de-jos”. S'a săvârșit Sf. Liturghie, taina Sf. Maslu, rugăciuni pentru ploaie și s'a cerut binecuvântarea Domnului peste sămănăturile credincioșilor. Au participat preoții: Du. mitru Cristescu din Basarabasa, Remus Giurgiu din Ociu, Petru Barna și I. Negrea din Vața-de-Jos, și Ioan Popescu din Prăvăleni. La priceasnă preotul P. Barna a ținut o foarte instructivă predică. Cu această ocaziune, la stăruința preotului D. Cristescu, a primarului comunei Bud Gheorghe și a bunilor credincioși, — deși o comună mică, prin contribuțiuni benevole au ridicat o cruce din piatră întru amintirea eroilor din comună căzuți pe câmpul de luptă. Preotul D. Cristescu a vorbit credincioșilor, mulțumindu-le pentru ascultarea dată inițiatorilor ridicării acestei Cruci. Răspunsurile liturgice le-a dat Dl învățător pensionar Petru Lupaș împreună cu cântăreții din Basarabasa, Prăvăleni și Vața-de-Sus. La aceste manifestații religioase au participat nu numai credincioșii din parohie, ci și credincioși din comunele învecinate. După terminarea sfintelor slujbe, locuitorii comunei au dat o masă tuturor participanților.

Pr. D. Cristescu

● **In parohia Vața de Sus s'a ținut un cerc religios, în ziua de 3 Iunie a. c.**

După terminarea Sf. Liturghii în sobor, s'a făcut procesiune, până pe un vârf de deal, unde credincioșii au ținut să ridice o rugă, jertfă lui Dumnezeu pentru darurile Sale. Au participat preoții: P. Barna și I. Negrea din Vața-de-Jos, Popescu Ioan din Prăvăleni, Remus Giurgiu din Ociu și D. Cristescu din Basarabasa. S'a săvârșit taina Sf. Maslu, s'a sfințit Troița și s'au binecuvântat holdele. La priceasnă a predicat preotul Dumitru Cristescu despre: „Ce era Crucea la popoarele păgâne și ce a devenit în creștinism prin jertfa Mântuitorului.” La rugă sus, a predicat Preotul I. Popescu despre: „Mijloacele de Mântuire ale omului”.

Răspunsurile liturgice au fost date de cantorii din: Basarabasa, Vața-de-Jos și Vața de Sus. Au participat și credincioși din satele vecine, cărora după sfintele rugăciuni li s'a servit o frumoasă agapă de credincioșii din loc.

Pr. D. Cristescu

Nr. 2171/1948.

Comunicate

Comunicăm aci mai jos în copie, ordinul Sf. Sinod Nr. 716/1948, referitor la forma de pomenire a capului statului la slujbele religioase, pentru conformare:

„In conformitate cu hotărârea luată de Sfântul Sinod, în ședința sa dela 24 Mai a. c. pe baza Constituției votată de Marea Adunare Națională a Republicii Populare Române, la 13 Aprile a. c. formula de pomenire a Capului Statului în biserică și la slujbele religioase este următoarea:

„...Membrii Prezidiului Republicii Populare Române, pentru sănătatea și mântuirea lor...”

Arad, la 17 Iunie 1948

Consiliul Eparhial

Nr. 92/1948. Secția Sindicală a Clerului Arad.

Cucernicii Preoți membri ai secției Sindicale a Clerului Arad, sunt invitați a lua parte la Ședința plenară în ziua de 25 Iunie (Vineri) orele 13, la Consiliul eparhial ort. rom. din Arad, cu următoarea ordine de zi:

1. Cetirea procesului verbal de ședință.
 2. Raport despre activitatea responsabililor.
 3. Diverse și propuneri.
- Prezența obligatorie. *Comitetul*

Avem Filocalia

Am anunțat la timp apariția Filocoliei în traducerea pâr. Dr. D. Stăniloae. Fână în prezent au apărut trei volume, frumos tipărite și elegant legate.

Prin bunăvoința traducătorului, am putut comanda un număr restrâns de exemplare din fiecare volum. Cărțile stau la dispoziția cumpărătorilor la Cassieria Eparhială din Arad, cu următoarele prețuri:

Volumul I 600 lei

Volumul II 500 lei și

Volumul III 700 lei.

Se pot vinde și exemplare răzlețe. Dacă stocul sosit nu va putea satisface toate comenzile, se vor face prenotări. Cărțile comandate vor sosi cu toată siguranța.

E de dorit ca **Filocolia să nu lipsească din nicio bibliotecă** protopoască și parohială. Apariția acestei capodopere a Ortodoxiei e rară, epocală, poate chiar unică.

Așteptăm cât mai în grabă comenzile, înainte ca lucrarea să ajungă la epuizare.